

GeoTeszt

**Környezetgazdálkodási és
Kultúrmérnöki Szolgáltató Kft.**

1112 Budapest, XI. Kérő utca 20.

Tel./Fax: 310-03-05, Tel.: 310-02-72

ÁTFOGÓ SZAKVÉLEMÉNY

Paks Város belterületének geokörnyezeti problémáiról

Budapest, 2002. augusztus

"P₂" jelű terület

A Pollack Mihály utca - Kurcz Gy. u. - Gesztenyés u. által határolt terület, mely az "ÜRGEMEZO" nevű dűlőhöz tartozik. A terület döntően beépítésre kedvező fennsík-szerű, enyhe ÉK-i lejtéssel bír a Páli-árok irányába. Mérnökgeológiai besorolása: "ATOMVÁROS", lásd 3. és 4. rajz.

A terület jelenleg főleg mezőgazdasági művelésű fennsík, mely enyhe lejtéssel rendelkezik mind a Györkönyi, mind a Pollack M. utca irányába.

Alakja közel háromszög, nyugaton a tervezett ÉNY-i elkerülő út, délen a Pollack M. u., keleten a Domb - Kurcz Gy. - Györkönyi utca határolja. A terület nagysága 38 ha ami, zömmel magántulajdonban van.

A területet dűlőutak tagolják részben kisebb (800-1000 m²), részben nagyobb összefüggő parcellákra, melyeken kisebb arányban szőlő- és gyümölcsstermesztés, nagyobb részben szántóföldi művelés folyik.

A terület legmagasabb (plató jellegű) része: 134 mBf. szinten helyezkedik el, míg legmélyebb pontja 114,0 mBf.

Az uralkodó esésvonal a terület egészét tekintve 3-5 % ÉK irányban.

A határoló területek közül a tervezett ÉNY-i elkerülő utat leszámítva a vizsgált tömböt minden oldalról beépített, közművesített lakó övezetek szegélyezik.

A Kurcz Gy. utcát kísérő viszonylag alacsony löszpart - vonulat a pincevájás lehetőségét is biztosította. A Kurcz Gy. utcai partfalak alatt, azokhoz részben hozzáépítve hagyományos szerkezetű, kertes családházak találhatók, ahol a régi épületeket sok helyen új, többszintes lakóházak szakítják meg. A partfalat végig vegyes anyagú szerkezetek védik a bioszférikus hatások ellen.

A Kurcz Gy. utca régen csordaút volt, a Domb utcával párhuzamos részén új házak találhatók. Az utca két forgalmi sáv, sűrűn dílatált betonút, melyet két oldalról zóldsávok határolnak.

A Domb utca beépítése jelenleg is folyik, itt modern, egy-vagy kétszintes, tetőtér - beépítéses családházak vannak. A Domb utca már tereplépcső nélküli, enyhén lejtős területen épült ki, a telkeket partfalak nem határolják.

A Pollack M. utca D-i oldala lakótelep - jellegű, itt többszintes panelházak helyezkednek el. Ugyanakkor a Kurcz u. felőli alsó (Gyár - és Bercsényi u. között) szakaszon már kertes családházak vannak. Alacsonyabb szinten az utca lösz-mélyútként jelent meg, egészen a 80-as évek végéig (ekkor feltöltötték).

A beépített területekre egyaránt elmondható, hogy valamennyi közmű (víz, gáz, áram, csatorna, telefon) megtalálható ott.

A beépítetlen területen közművek nincsenek, annak vízelvezetése nincs megoldva, így az összegyűlekező csapadékvíz koncentráltan folyik le a táblák között kialakított lösz-mélyutakon.

Az ÉNY-i elkerülő út közelében egy zöldsáv nyomvonalába beleesik a jelenleg meglévő földút mellett létesített gáz-elosztó, melyhez csatlakozó vezeték-rendszer valószínűleg a földutak nyomvonala közelében halad. A szabályozási terv ezt a létesítményt az elkerülő úttól északra helyezi át.

A mezőgazdasági területeken 2,5-3,0 m széles egy-nyomsávós földutak vannak, melyek a Kurcz u. felé fokozatosan lösz-mélyút jelleget öltenek, ahogyan esésük növekszik.

A befogadó a Kurcz Gy. u dombra felfutó vápásított ága (betonút) , mely a Györkönyi út zárt csapadékcsonna rendszerébe vezeti a csapadékvizet. A hordalék-fogást azonban meg kellene oldani.

Mint azt már említettük, a **pincevájásra** a Kurcz utcai ingatlanon lévő alacsony partfal - vonulat nyújtott lehetőséget a régieknek, akik ezt jól ki is használták, mivel a betelepült svábság által meghonosodott mezőgazdasági és azon belüli szőlőkultúra megfelelő minőségű és nagyságú tároló kapacitást igényelt, amire legmegfelelőbb a **pince kialakítás** volt. A **pincék építésénél** kitermelt "föld" egyben a vertfalú házakhoz szükséges építőanyagot is biztosította. Az új beépítésű részen a telkeken belül téglabélelésű kis légtérű tároló pincéket alakítottak ki.

A vizsgált területen lévő bejárható és feltételezett pincék közvetlenül közterületet nem érintenek. Állapotuk vizsgálatából általánosan megállapítható, hogy azok zömében közepes és jó állapotúak, bélelték, beavatkozásokat nem igényelnek. A pincék lejárátát vegyes szerkezetű bélésfalak , épület - végfalak stabilizálják. A partfalak magassága 3-4 m , azok bioszférikus védelme teljes hosszban megoldott.

Kivétel nélkül minden pince az udvarszinttel gyakorlatilag egyező talpszinttel indul a partfal irányába, gyakran az annak támaszkodó gazdasági épületekből. A pincék hasznosítása jellemzően zöldség, gyümölcs, fa, illetve kevés bor tárolására terjed ki.

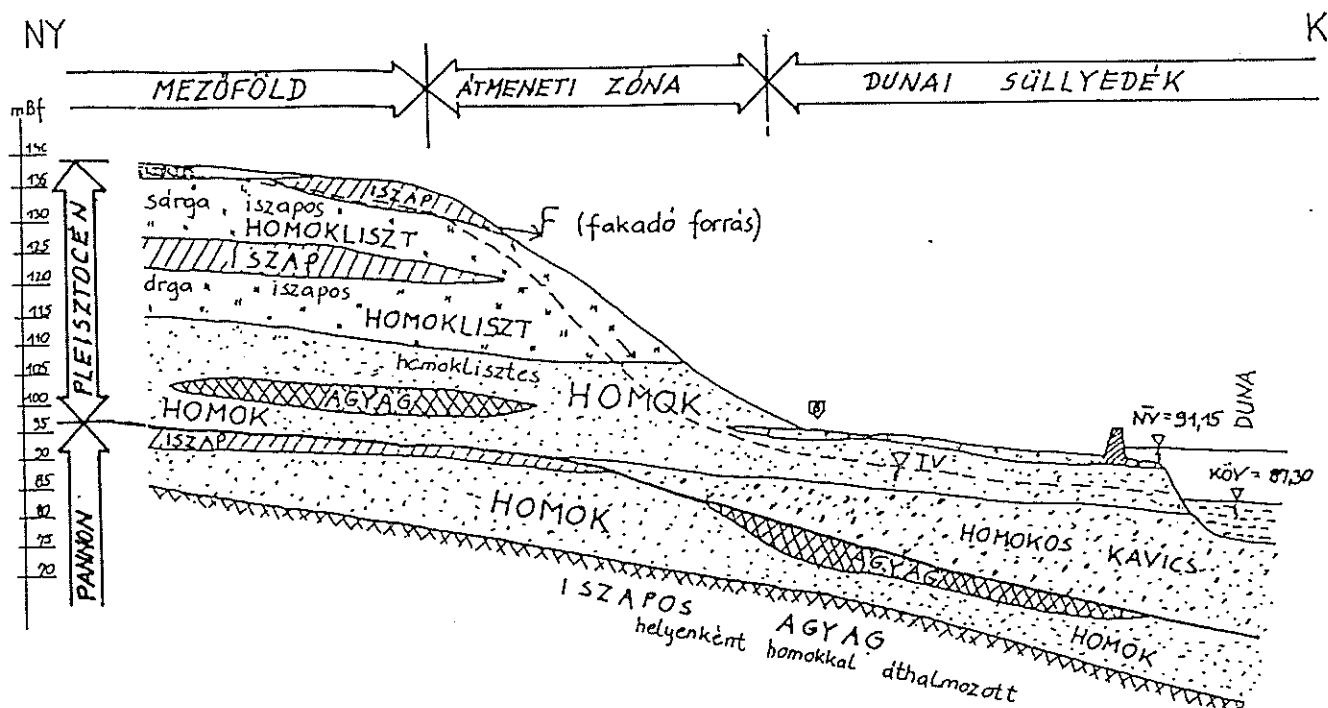
A vizsgált "P₂" jelű terület a Dunai süllyedék és a Mezőföld lösz-fennsíkjának határán, pontosabban a két tájegység átmeneti zónájában helyezkedik el (lásd 4. sz. ábra). Az Ős - Duna magas-ártere a területet azonban már nem érintette, annak két eróziós mélyvonulata fogja közre a háromszög alakú tömböt:

- nagyobbik a Györkönyi utca -ESZI sporttelep-Vak Bottyán Gimnázium vonaláig terjed,
- a kisebbik a Pollack u. - Páli árok irányban helyezkedik el (mára már jórészt feltöltött állapotú)

Ezek az eróziós mélyvonulatok napjainkra már alig ismerhetők fel, mivel vagy feltöltötték, vagy fedett "csatornává" alakították azokat.

Az igen nagy vastagságú negyedidőszaki áthalmazott lösz fekéje a vizsgált terület plató-részen 40-60 m-rel a felszín alatt a beltengeri eredetű un. felső-pannóniai agyag-iszap és homok, homokos kavics összlet. A pannon összlet vastagsága a Mezőföld középső részén 400-600 m-re tehető.

A lencseszerű iszap-agyag betelepülések a területen egyaránt megtalálhatók mind az iszapos homoklisztben, mind a finom homokban.

4. ábra. Vázlatos földtani metszet a vizsgált területről.

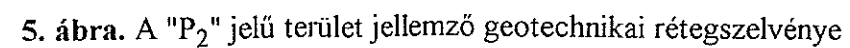
A kisebb vízfolyások, így a halastavakat tápláló Csámpai patak is az ÉNy-DK-i irányú pannon törésvonalakat azaz a lépcsősen lesüllyedt alaphegység tektonikai szerkezeti vonalait követik.

A szabadtükrű talajvíz a pleisztocén homoklisztben illetve homokban, a nyomás alatti alsó szintű rétegvíz a felső pannóniai homokrétegben áramlik. A pannon rétegek számos esetben felső pliocén vörösayagban folytatódnak, melyet a mélyebb vízmosások gyakran el is érnek.

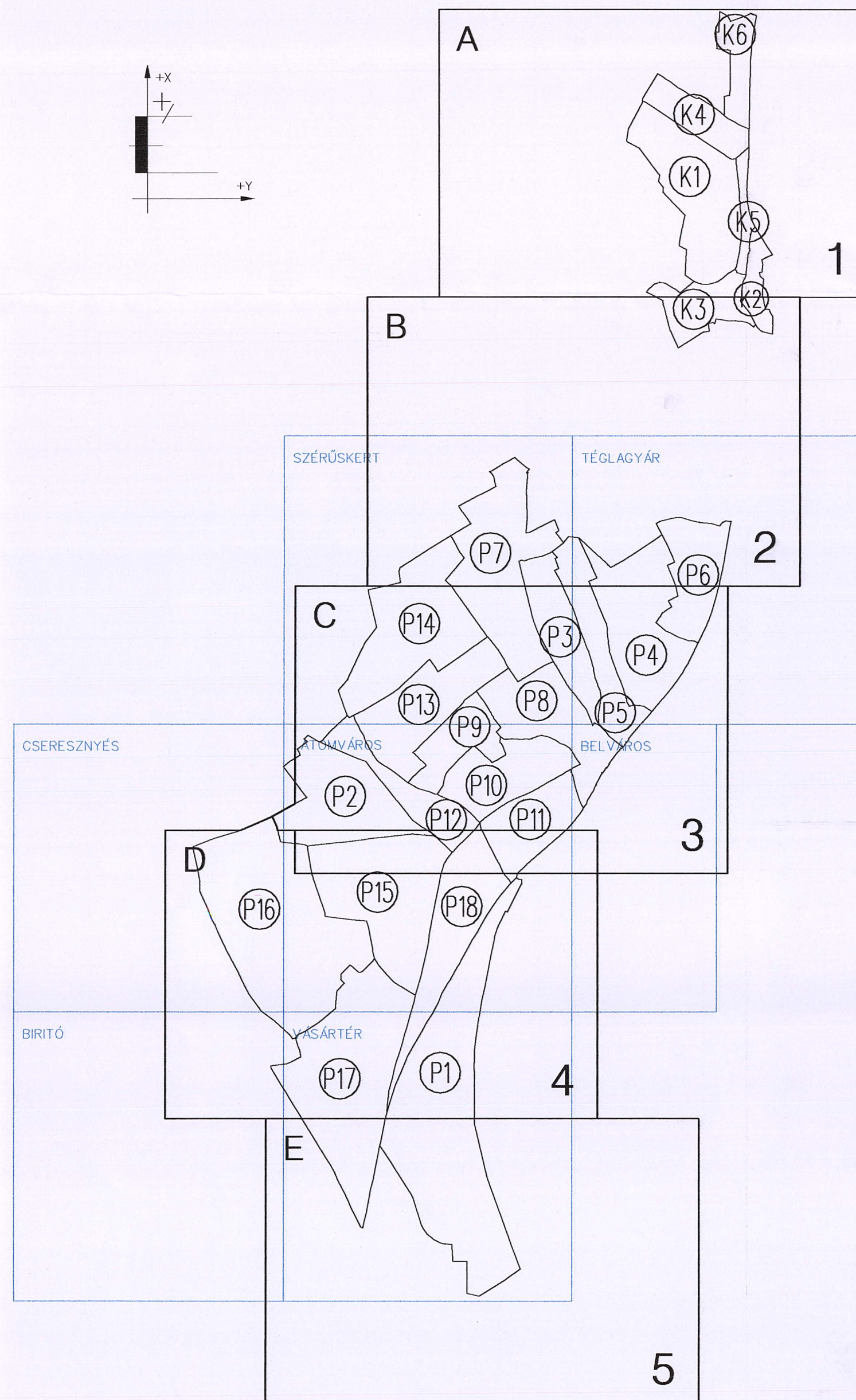
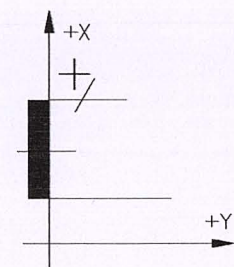
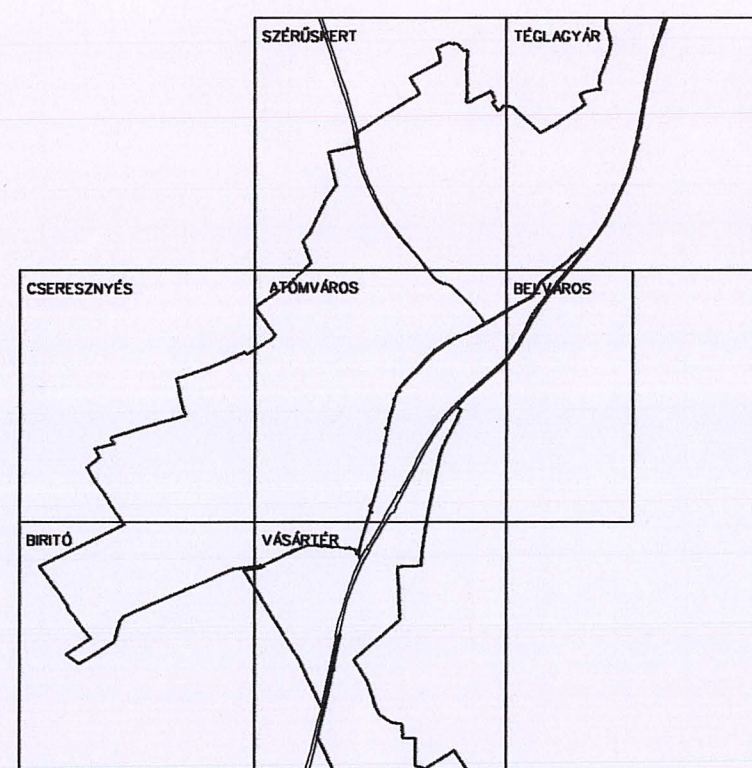
Geomorfológiailag az átmeneti zóna részsűje már egyensúlyi helyzetben van, hidrológiailag a magasabb területek közel állnak a talajvízforrásos megjelenéshez. A talajvíz természetes áramlási iránya K-i, a Duna felé mutató, de a Duna vízjátéka már nincs közvetlen hatással a terület alatti talajvízszintek alakulására.

A Mezőföld és a Dunai süllyedék határán levő vizsgálati helyen a derázios hatások felszínközelsége juttattak pliocén üledékeket is, melyek az antiklinálisoknál akár a térszín közelében (kb. 8-10 m-re) is megjelennek vöröses iszap-agyag formájában, a szinklinálisokban pedig valamivel mélyebben (15-25 m) helyezkednek el.

A terület geotechnikai feltárása megtörtént, a jellemző rétegszelvényt az 5. ábrán mutatjuk be. A terület szabályozási tervéhez részletes geokörnyezeti szakvélemény is készült.

A MÉRNÖKGEOLÓGIAI TÉRKÉPEK SZELVÉNY-KIOSZTÁSA ÉS ELNEVEZÉSE

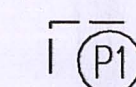

ÁTTEKINTŐ HELYSZÍNRAJZ

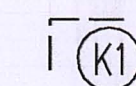
M= 1 : 30 000

Paks és Dunakömlőd
átfogó geokörnyezeti
szakvéleményhez

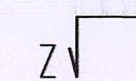
JELMAGYARÁZAT

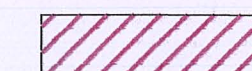
Önállóan vizsgált tömbök határa, jele
Paks város

Önállóan vizsgált tömbök határa, jele
Dunakömlőd városrész

Geotechnikai rétegszelvény helye

Kedvezőtlen adottságú területek - "C" kategória
(beépítés előtt részletes vizsgálatok
és előzetes beavatkozások szükségesek)

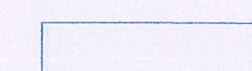
Közepes adottságú területek - "B" kategória
(előzetes vizsgálatok és körültekintő tervezés
után beépíthető)

Kedvező adottságú területek - "A" kategória
(korlátlanul beépíthető)

Bemért partfalvonal

Mérnökgeológiai szelvények határa

MEGJEGYZÉS

A "K1", "P1", "P2", és "P3" jelű tömbökre
részletes vizsgálatok készültek.

GeoTeszt Kft. 1112 Budapest, XI. Kérő u. 20.
tel / fax: 310 0305 , tel.: 310 0272 , 30/ 9511 731

Térképezés: GEOTÉR Bt. 7030 Paks, Rákóczi u. 5-7.

Munka:	Paks és Dunakömlőd geokörnyezeti problémáit feldolgozó átfogó tanulmány	Rajzsorszám
Dr. Nagy János okl. építőmérnök vezető tervező	Kántosi József okl. építőmérnök vezető tervező	Szedmák István okl. geodéta
		Dátum: 2002. 05.

0

